

Lk 23,32-35.39-42 *Jiné zachránil – a zachránil*

Hod Boží vánoční '23

Kdy jindy než o Vánocích, v čase kouzel, zázraků, naděje a všeobjímajícího dobra si představit, že by svět – svět bez válek a špatné nálady – mohl existovat? ptá se kterýsi recenzent nejnovějšího filmového vánočního hitu... Jenže letos to vánoční kouzlo zrušila a leckomu úplně zbourala tragédie s nesmyslně zmařenými životy.

K tomuto času patří ovšem i Lukášovo vyprávění o narození Ježíše. My ho máme obvykle záramované onou sezónní atmosférou *kouzel, zázraků, naděje a všeobjímajícího dobra*, ale já se chci pokusit – dnes, tváří v tvář tomu, co nám tak otřesně, nevánočně záramovalo letošní svátky – pokusit pro nás odkrýt: že i ono evangelijní *DNES se narodil Spasitel* se střetává s realitou právě v její bezútěšnosti. Když Lukáš seděl nad vánočním příběhem, měl už celý následující příběh Ježíšova spasitelského působení napsaný. Už vypsal, jak Ježíš v Nazaretě četl prorocké zaslíbení času oddlužení a vysvobození, a uzavřel to jednovětým kázáním „DNES se splnilo toto Písmo.“ Už měl hotový příběh o Zacheovi, boháči z Jericha, jehož se Ježíš zastal slovy „DNES přišlo SPASENÍ do tohoto domu.“ A už měl hotové i finále s posledním Ježíšovým kázáním, proneseným na kříži, tváří v tvář smrti: „Amen, pravím ti, DNES se mnou budeš v ráji.“

A tak i v té nakonec dopisované vánoční předešle musí zaznít ono spasitelné DNES: „Dnes se vám narodil Spasitel.“ Co to i DNES přichází, a co ta záchrana a vysvobození obnáší – tedy co je to Ježíš za spasitele – to přitom daleko realističtěji, plastičtěji než ona vánoční sezónní atmosféra všeobjímajícího dobra, rozvedl evangelista v dalších příbězích. Zvláště v těch, kde ono DNES zaznívá velice výrazně. Zkusme je tedy – právě dnes – nechat vyznít.

Scéna první: Ježíš přichází do Nazareta. Tak trochu jako rodák, který se už stihl proslavit. O šabatě jde do shromáždění a v synagoze mu podají svitek s Izaiášem a on čte: *Duch Panovníka Hospodina je nade mnou – Hospodin mne vyvolil k mesiášskému úkolu vyhlásit léto milosti – jako novou šanci pro zotročené, uvězněné a zadlužené.* To spásné milostivé léto týká těch, které skřípnul život a zejména všelijací bezohlední boháči nebo cyničtí exekutoři, prostě zotročovatelé lidí zadlužených, bezbranných, slabších. Spása tu má podobu Božího zájmu – a **záměru** – udělat něco s reálnou bezvýchodností lidí skříplých chudobou a podřadným postavením. A Ježíš s prorockou adresností – a provokativností vyhláší: „DNES se splnilo toto Písmo.“ Dnes, když jsem se tomuto poselství, tomuto Božímu záměru, těmto nadějím dal do služby. Můžete tomu věřit, a můžete se podle toho orientovat. Já za to ručím. Nebyli u toho však andělé, ale zbožní spoluobčané. A ti se nejen pohoršili nad jeho obyčejným člověčenstvím, ale ještě ho málem ukamenovali, když je Spasitel provokoval ironickým „Žádný prorok není vítán ve své vlasti.“ (Proto – jako náznak, že se narodil spasitel, jehož budou pálit problémy lidí všelijak ubohých a že není pouhý sezónní hráč na city – napsal pak Lukáš do svého úvodu – narodil se jako dítě odmítané rodiny, pro něž nebylo místo.)

Scéna druhá: Ježíš putuje do Jeruzaléma – k cíli, vyvrcholení svého mesiášského příběhu – a v Jerichu narazí na Zachea, místního oligarchu, co zbohatl na výběru daní pro Římany

(těch daní, kvůli nimž musel Josef se zasnoubenou sobě manželkou těhotnou trmácet, aby se dal zapsat jako poplatník v Betlémě). Zacheus mohl, ale taky nemusel být protřelý tunelář (protože možná dával značnou část svých prostředků na charitu). Nicméně, patří do jiné sociální bubliny, než místní církevníci a obyčejní slušní lidé, a ti mu to uměli dát řádně sežrat. A tak, když chtěl vidět Ježíše, nemohl se za ním rozběhnout jak pastýři do Betléma a zařadit se do zástupu vítajících koledníků, ale musel vylézt na strom a skrývat se v jeho listí (podobnost s Adamem v ráji není náhodná). A právě pod jeho úkrytem se Ježíš zastavil a pravil: „Slez! Sama nebesa totiž chtějí, abych DNES s tebou povečeřel!“ Takhle prorazil bublinu, v níž Zacheus uvízl (a poněkud zakrněl). A když se nad onou tak okatě proraženou bublinou okolní vítači Ježíše pohoršovali, umocní to Ježíš tím že dodá: „Dnes přišlo spasení do tohoto domu.“ Spása tu nabyla podoby proražené církevní a společenské bubliny – a taky večeře na znamení přijetí do mesiášské komunity. A ovšem i Zacheovy deklarace – koho jsem okradl, tomu to vynahradím podle ustanovení Tóry.

Třetí scénu jsme slyšeli před chvílí: Ježíš už visí přibit na kříži, odsouzen nezaslouženě, nespravedlivě, tváří v tvář jisté smrti.

Kolem něj se ozývá ponižující ryk, skandování těch, kdo si myslí, že nejlíp vědí, jak je to s Bohem – a jak se má dopadnout jeho reprezentant: Rozhodně ne tak, že skončí jak looser na kříži. „Jiné zachránil..., ať teď zachránil – tedy spasí – sám sebe,“ halekají vítězoslavně. *To jsi Mesiáš?!* ozve se navíc i ze sousedního kříže. Asi ne moc vítězoslavně, spíš cynicky zahořkle, jako když si popravovaný potřebuje na poslední chvíli ulevit na adresu bezbranného spoluodsouzence. Odpověď – z níž proznívá vánoční očekávání – přichází vzápětí z druhého kouta popraviště, od toho, který je zrovna tak 100% v koncích: „Narozdíl od nás tento nic zlého neučinil.“ Ten druhý spolu-odsouzenec na smrt je zatím poslední, kdo v Ježíšově blízkosti vytušil: *Ač jsem stoprocentně v koncích – ač se mého života zmocnila smrt a beznaděj – přece se tváří tvář tomuto prapodivnému spasiteli mohu odvážit očekávání.*

Je to absurdní důvěra: Sám v koncích čekat něco od toho, který je v koncích zrovna tak. A přece je toto bláznovské očekávání a jakoby bláhová prosba výrazem víry – víry skutečné, víry spasitelné. Neboť tady mluví důvěra, která se slova proseb a očekávání učí slabikovat právě v blízkosti toho, který *jiné zachránil – v blízkosti spasitele Ježíše.* Důvěra, že ani ten nejbeznadějnější úděl nemusí zůstat mimo dosah Boží spásonosné blízkosti, kterou tento Ježíš ztělesňuje.

Víc než výmluvně evangelista dosvědčuje: Tady, právě na tom kříži, dovršuje svoje poslání skutečný Spasitel. Ještě tuhle ztracenou ovci stihne přivést do stáda spasených. A když se s ním nestihl radovat u stolu Božího království na zemi, bude se s ním radovat aspoň v ráji – ale ještě dnes. Protože když tě zastihuje Boží království, tak to je *ještě dnes.* Navzdory tomu, že se nad všemi rozprostírá definitivnost smrti.

Tohle je **SPÁSA.** Takhle mocnou záchranou – nadějí – vysvobozením – útěchou – Ježíš obdarovává. Takový spasitel je ten, jehož narození dnes slavíme. A tahle spása je s námi vždycky znova **dnes.** Ať jsou vánoce, nebo jsme se ocitli

zajetí životních proher, nebo sedíme v kukaních a bublinách svých každodenních strastí a pocitů, že s tím nic nenaděláš..., nebo na nás s drsnou nevybíravostí dolehla smrt jako temnota, která cele zakryla tvůj dnešek. Už od předehty, už od Ježíšova narození nás Lukáš zve důvěře: Ať je náš dnešek jakýkoli, může ho proměnit ten podivně bezmocný vysvoboditel, solidární dárce odpuštění, šancí a nového rozměru života. Jemu má cenu svěřit i svůj pláč a smutek. Tenhle spasitel se dnes narodil. Ten chce s námi DNES zůstat – a touto spásou naše dnešky obdarovávat. Jak máme konec konců poznat podle toho – že s i námi DNES chce večeret. Amen.

Lk 23,32-35.39-42; Hod Boží vánoční' 23

Píseň 448 (Před tebou)

In: Jak líbezná je, když po horách jdou nohy toho, jenž poselství nese a ohlašuje pokoj, jenž nese dobré poselství a ohlašuje spásu, jenž Sijónu hlásá: Tvůj Bůh kraluje! Slyš! Tvoji strážní pozvedají hlas, plésají společně, protože na vlastní oči vidí, že Hospodin se vrátil na Sijón. Amen (Iz 52,7n)

Píseň 454 (Noc ke konci se kloní)

Modlitba:

Oslavujeme tvé jméno, Pane. Vždyť ty sám jsi zjevil jeho svatost. Nezůstal jsi Bohem na výsosti, ale stal ses Bohem v hlubinách lidské bídy a zoufalství. V narozeném Ježíši ses stal jedním z nás. Smíme tě vítat a přijímat jako bratra a přítele. Smíme vědět, že ti nic lidského není cizí. A především, že nejsme sami na osamělost a chlad hříchů a smrti. Ježíšův mesiášský příběh ukazuje, že nás nalézáš, i když my se ztrácíme tobě i sobě navzájem. Stvořitelskou silou této lásky, obnovující moc tohoto božího zájmu dnes slavíme. Buď s námi svým Duchem, ať se evangelium stane inspirací pro další dny – především všem, které zastihla bolest a bezútěšnost smrti. A obnov naši důvěru, že to právě dnes s námi myslíš doopravdy vážně. Skrze tvého Syna Ježíše Krista smíme slituj se nad námi. AMEN.

1. čtení: Lk 2,8-13

P: 483 (Slyš jaká to libá píseň)

kázání

Píseň 204 (Má duše Ba velebí)

CONFITEOR:

Pokařme se před svatým Bohem a v tichosti srdcí vyznávejme: Neumíme, náš Pane, počítat s tvou spásou uprostřed našich dní. Staráme se hlavně o sebe, je nám cizí mesiášsky otevřená náruč tvé lásky. A pak je náš život plný vyčerpání, únavy, a jindy smutku a zoufání – a také provinění vůči tobě i bližním. Před tebou, náš Pane, vyznáváme svoje viny. *Vyznejme to, vy i já, společným VYZNÁVÁME „...“* – Evangelium o Ježíšově narození však ujišťuje – i pro nás se narodil Spasitel. Věříme, že, jeho příběh proměňuje dnešek našeho života silou tvého odpuštění, útěchy, naděje – a odvahy k novým začátkům. K dílu spásy tvého Syna se i nyní upínáme. *BaS, vyznejme svou důvěru, vy i já, hlasitým VĚŘÍME „...“* – Protože JK obdarovává odpuštěním a nadějí, smíme se i my smířit se svými nepřáteli, odpouštět těm, kdo nám ublížili a mít naději pro ty, pro něž jsme ji ztratili. *Vyznejme to hlasitě, vy i já, : PRO LÁSKU KRISTOVU ODPOUŠTÍME*

Slovo milosti Iz 54,10: I kdyby ustoupily hory a pohnuly se pahorky, moje milosrdenství od tebe neustoupí a smlouva mého pokoje se nepohne, praví Hospodin, tvůj slitovník.

Pozdravení pokoje

PÍSEŇ (credo) 500 (Věřím v tebe)

PREFACE *Vzdejme díky Bohu. Je to důstojné a spravedlivé.* Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždy a všude

vzdávali díky skrze našeho Pána JKA. Stal se pro nás člověkem. Tvá láska v jeho příběhu vítězí nad lidskou nenávisť, vysvobozuje ze strachu o sebe i otroctví smrti. On otevírá naše dny tvému milosrdenství i spravedlnosti tvého Království. Proto se všemi nebeskými zástupy zpíváme píseň o tvé chvále a voláme: *Svatý, svatý...*

USTANOVENÍ podle Lk: A *když přišel čas, posadil se za stůl, a dvanácte apoštolů s ním... A vzav chléb a díky činiv lámal a dal jim, řka: TO JEST TĚLO MĚ, KTERÉ SE ZA VÁS DÁVÁ. To číňte na mou památku. Takž i KALICH když bylo po večeři řka: TENTO KALICH JE TA NOVÁ SMLOUVA V MÉ KRVÍ, KTERÁŽ SE ZA VÁS VYLÉVÁ.*

EPIKLEZE: Rozpomeň se na nás, náš Pane, ve svém království. Podle svého zaslíbení nás navštív svatým Duchem, aby naše radost z tvého vykoupení byla pravdivá a naděje tvého království uprostřed nás i v celém světě rostla a sílila. Ve tvém jménu prosíme: **OTČE NÁŠ...**

POZVÁNÍ: *I slyšel jsem hlas veliký s nebe, řkoucí: Aj, stánek Boží s lidmi, a bydlení bude s nimi, a oni budou lid jeho, a on Bůh s nimi bude, jsa Bůh jejich. A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich, a smrti již více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nebude více; nebo první věci pomínuly.* Tuto Boží blízkost pojďme teď ve VP slavít.

Vysluhování 729 (V temnotách našich dnů)

PROPOUŠTĚNÍ: *Nebojte se, dnes se vám narodil Spasitel, KRISTUS, Pán.* -Jděte v pokoji

MODLITBA *Tobě Pane dobrořečíme za chléb připomínající seberozdávající lásku Kristovu. Tobě dobrořečíme i za víno z kalicha odpuštění a naděje. Otevřels' nám s novou silou výhled k tvému království. Znovu jsme byli utvrzeni v důvěře, že jsi při díle, že i při nás konáš svoje dílo a jednou nás přivítáš v cíli. Bože, přijmi náš dík a chválu, že nás neopouštíš a my směli zakusit blízkost tvého království. AMEN.*

Píseň po VP: 481,4 (žehnáme za spásu)

Ohlášení

Přímluvy (Kyrie) Ježíši Kriste, tys přišel jako Spasitel. V této důvěře ti předkládáme svoje prosby: Přišel jsi do tohoto světa jako chudé dítě. Připomínej nám to tváří v tvář všem chudým a nuzným, bezdomovcům, vyháněným a přezíraným. Prosíme o odvahu zastat se ukřivděných a stát nablízku trpícím. *Kyrie eleison* Tvůj příchod ohlašovaly nebeské zástupy. Nedopusť, aby se nám uprostřed našich starostí a povinností ztrácela síla spásy. A když bude třeba, buď s námi jako písnička na cestu všedním dnem. *Kyrie eleison* Pane, ty jsi přišel, aby ses nám stal bratrem. Prosíme za lidi osamělé. Za ty, jimž vánoční stůl připomíná, o koho přišli. Za všechny, které přepadla zákeřná nemoc. Za ty, kterým uplynulé dny přinesly jen zoufalství a zármutek a odplavily všechnu radost. *Kyrie eleison* Pane, ty jsi přišel jako dárce vysvobození. Prosíme za národy týrané pyšnými vládci – za ty, kdo svátky slaví ve strachu z bombardování – za lidi obelhávané a bez svobody. Modlíme se i za lidi spoutané nejruznějšími závislostmi – zotročené sobectvím nebo závistí. Za ty, které svírá strach z budoucnosti i ze smrti. *Kyrie eleison* Lidi a problémy, osobně nám ležící na srdci, předkládáme teď v tiché modlitbě:... *Kyrie eleison*

Poslání Ř 12,11-15

Požehnání Ř 8

Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.

Píseň 438,1+6-7